

PASSEND ONDERWIJS, PASSENDE HUISVESTING

Welke huisvesting past bij het Brede Schoolconcept

Bilthoven, 31 oktober 2011

Voorwoord

Dit rapport is de weergave van het onderzoek dat is verricht in het kader van de opleiding tot Brede School Coördinator aan de Marnix Academie te Utrecht. Het onderzoek richt zich op passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept.

Lezers die vooral geïnteresseerd zijn in de vergelijking tussen de theorie en de praktijkervaringen over huisvesting van Brede Scholen worden verwezen naar hoofdstuk 7. De lezer die juist interesse heeft in de optimale match tussen het Brede Schoolconcept en de huisvesting wordt verwezen naar hoofdstuk 8. In hoofdstuk 9 treft u de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek aan.

De auteur is veel dank verschuldigd aan de twee docenten van de opleidingen, de medecursisten bij de opleiding, collega's bij adviesbureau VKZ BV te Bilthoven en de diverse betrokkenen bij de Brede Scholen die in het kader van het onderzoek bezocht zijn.

Saskia Knoop, 31 oktober 2011

0. Samenvatting.....	1
1. Inleiding	2
1.1 Brede Schoolconcept – vanuit de werkprijktjk.....	2
1.2 Vraagstelling	3
1.3 Doelstelling	3
1.4 Leeswijzer.....	3
2. Opzet en werkwijze	4
2.1 Bronnen	6
2.1.1 Bezoek scholen - interview	6
2.1.2 Literatuur.....	6
2.1.3 Websites	7
3. Brede School	8
3.1 Definitie.....	8
3.2 Randvoorwaarden	8
3.3 Doelstelling	9
3.4 Kansen, bedreigingen en ontwikkeling	9
3.5 Essentiële aspecten	11
4. Huisvesting Brede School	12
4.1 Theorie.....	12
4.2 Praktijk.....	13
4.2.1 ABC-school 't Spectrum.....	13
4.2.2 ABC-school De Brink.....	14
4.2.3 ABC-school Kruiskamp-De Koppel.....	14
4.2.4 ABC-school Schothorst-Zuid	15
5. Match Brede School en Huisvesting.....	16
5.1 Integrale centrale huisvesting	16
5.2 Gefragmenteerde (decentrale) huisvesting	16
5.3 Essentiële aspecten huisvesting	16
6. Conclusies en aanbeveling	18
6.1 Conclusies.....	18
6.2 Aanbevelingen	19

Bijlagen

1. *ABC-scholen in Amersfoort*
2. *Vragenlijst bezoek Brede Scholen*
3. *Kwaliteitscriteria*
4. *Bezoekverslagen Brede Scholen*

0. Samenvatting

Het begrip “Brede School” kent veel verschillende fysieke verschijningsvormen. Brede Scholen kunnen gehuisvest zijn in een aantal verschillende gebouwen, maar in veel gevallen zijn ze gehuisvest in één gebouw.

De vraagstelling die centraal staat in dit onderzoek is “Wat is passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept?” De doelstelling van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht in passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept door het vergelijken van integrale centrale huisvesting versus gefragmenteerde (al dan niet decentrale) huisvesting. De vraagstelling is beantwoord door middel van literatuurstudie en bezoek aan diverse Brede Scholen.

De belangrijkste conclusie die antwoord geeft op de vraagstelling wat passende huisvesting is voor het Brede Schoolconcept is integrale centrale huisvesting werkt stimulerend voor het Brede Schoolconcept, maar is niet noodzakelijk voor het laten slagen van het Brede Schoolconcept. De huisvesting moet aan enkele randvoorwaarden voldoen wil de huisvesting het Brede Schoolconcept ondersteunen:

- De huisvesting sluit aan bij en ondersteunt de visie van de samenwerkende partners.
- De huisvesting inspireert (tot samenwerking).
- De huisvesting stimuleert ontmoeting en overleg.
- De huisvesting is flexibel.
- De huisvesting kent enige mate van “ruimtegebrek”.
- De huisvesting kent goede afspraken over beheer en onderhoud.
- De huisvesting en de buitenruimte zijn benaderd als één geheel.

1. Inleiding

De laatste jaren kent Nederland een forse groei van het aantal multifunctionele accommodaties. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt in verschillende soorten multifunctionele accommodaties:

1. Multifunctionele gemeenschapsaccommodaties.
2. Brede Scholen.
3. Woon-zorgcomplexen/accommodaties.

Deze groei is vooral te danken aan de decentralisatie van beleid. Dankzij inspanningen van lokale organisaties, vanuit de overtuiging dat zij door samen te werken meer kunnen bieden aan kinderen, ouders en buurtbewoners, ontstond ruimte voor gemeenten om het concept 'Brede Scholen' te ontwikkelen en het Kulturhusconcept over te nemen uit Zweden.

Dit onderzoek richt zich specifiek op Brede Scholen. Dit houdt in dat minimaal één van de samenwerkende partners een basisschool of middelbare school moet zijn. In dit onderzoek zijn alleen Brede Scholen bekeken waarbij minimaal één van de partners een basisschool is.

1.1 Brede Schoolconcept – vanuit de werkprijktijk

Ik ben werkzaam als project- en procesmanager bij adviesbureau VKZ BV in Bilthoven. VKZ richt zich op de begeleiding van vastgoedontwikkelingsprojecten en gebiedsontwikkelingsprojecten. Onze werkzaamheden bestaan uit proces- en projectmanagement en financieel management van projecten. In onze werkprijktijk zijn wij veelvuldig betrokken bij de ontwikkeling en realisatie van Brede Scholen.

De laatste jaren begeleiden we vanuit onze adviesprijktijk steeds vaker de ontwikkeling van Brede Scholen. Zo hebben we onder meer de ontwikkeling van Brede Scholen in Amsterdam en Almere begeleid en begeleiden we op dit moment als gedelegeerd opdrachtgever c.q. projectmanager de ontwikkeling van Brede Scholen in Leiderdorp en De Bilt.

Zelf ben ik sinds januari 2010 namens Woonstichting SSW projectmanager (gedelegeerd opdrachtgever/ontwikkelaar) van de ontwikkeling van het Cultureel Educatief Centrum (CEC) in De Bilt. In januari 2010 zijn wij gestart met de selectie van een architect voor de ontwikkeling van dit gebouw met een omvang van circa 10.000 m² bvo. Het gebouw moet na de zomer 2013 haar deuren openen en onderdak bieden aan een negental gebruikers: drie basisscholen, een peuterspeelzaal, een kinderdagverblijf en een buitenschoolse opvang, een bibliotheek, een muziekschool, een kunstencentrum en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Het gebouw dat ontworpen en gerealiseerd wordt, is niet het doel op zich. Bij dergelijke processen staan de gebruikers centraal. Het te ontwikkelen gebouw moet zodanig zijn vormgegeven dat de primaire processen van de gebruikers hierin optimaal kunnen functioneren. Het gebouw moet "als gegoten" zitten. Bij de ontwikkeling van Brede Scholen, waarbij het meerdere gebruikers en daarmee een diversiteit aan primaire processen betreft, is het nog essentiëler dat het gebouw optimaal bijdraagt aan het stimuleren van de samenwerking van de verschillende gebruikers die onder één dak worden gehuisvest. Als bureau worden wij steeds eerder betrokken in het ontwikkelproces. Waar een aantal jaar geleden de opdrachtgever pas bij ons aanklopte op het moment dat hij duidelijkheid had over wat voor gebouw hij wilde, worden we nu vaak vanaf de eerste ideevorming betrokken. Partijen zijn zoekende naar hun eigen profilering, hun eigen idee over de toekomst en de meerwaarde van de samenwerking met andere partijen. Om organisaties in deze voorfase zo optimaal

mogelijk te kunnen adviseren en de huisvesting hierbij te betrekken, is er behoefte inzicht te krijgen in wat passende huisvesting is voor het Brede Schoolconcept.

1.2 Vraagstelling

“De Brede School” kent veel verschillende fysieke verschijningsvormen. Brede Scholen kunnen gehuisvest zijn in verschillende gebouwen, maar in veel gevallen zijn ze gehuisvest in één gebouw. Interessant is om inzicht te verkrijgen in de bijdrage die huisvesting levert aan het functioneren van het Brede Schoolconcept. Kan de huisvesting er toe bij dragen dat het Brede Schoolconcept beter tot zijn recht komt?

De vraagstelling die centraal staat in dit onderzoek is:

“Wat is passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept?”

1.3 Doelstelling

Doelstelling van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht in passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 3 beschrijft de organisatorische kant van de Brede School en de uitgangspunten voor het Brede Schoolconcept.

Hoofdstuk 4 beschrijft de theoretische mogelijkheden van huisvesting voor de Brede School en geeft een kort verslag van de belangrijkste punten aan de hand van de vier bezochte Brede Scholen in het kader van dit onderzoek.

Hoofdstuk 5 beschrijft de match tussen de huisvesting en het Brede Schoolconcept. Het geeft aan in welke mate integrale centrale huisvesting het Brede Schoolconcept ondersteunt en in welke mate gefragmenteerde (al dan niet decentrale) huisvesting dat doet. Tevens benoemt het de essentiële aspecten waaraan huisvesting moet voldoen wil het ondersteunend zijn aan het Brede Schoolconcept.

Hoofdstuk 6 sluit af met conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de vraagstelling wat is passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept.

2. Opzet en werkwijze

De vraagstelling die centraal staat in dit onderzoek is: "Wat is passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept?" De doelstelling van het onderzoek is het verkrijgen van inzicht in passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept door het vergelijken van integrale centrale huisvesting versus gefragmenteerde (al dan niet decentrale) huisvesting.

De vraagstelling wordt beantwoord door de volgende deelvragen te beantwoorden door middel van literatuurstudie en bezoek aan Brede Scholen (interviews).

Brede School

- Wat is de Brede School?
- Wat is de definitie van de Brede School?
- Wat wil je bereiken met de Brede School?
- Wat zijn de randvoorwaarden voor het laten slagen van de Brede School?
- Wat zijn essentiële aspecten van de Brede School?

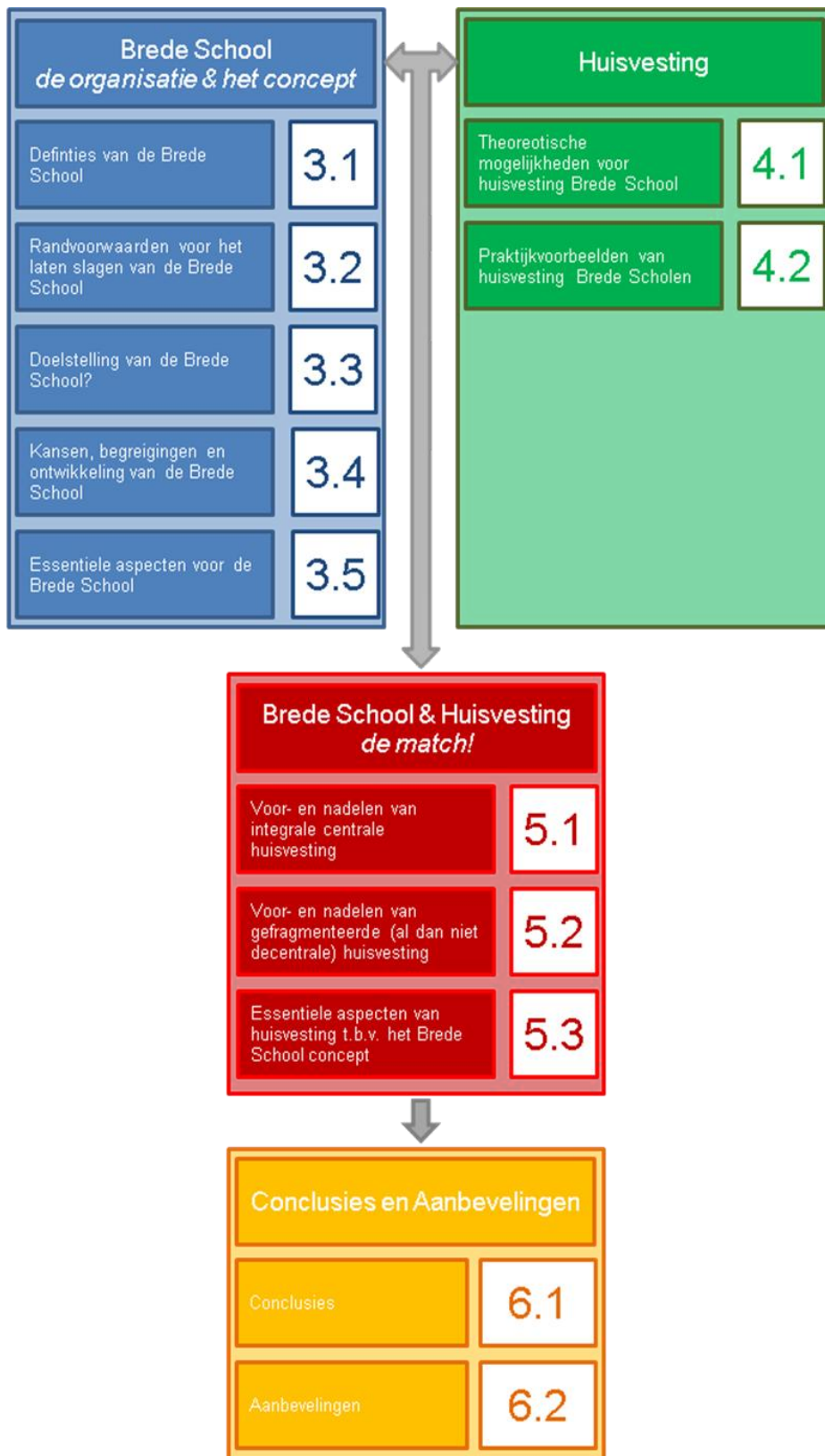
Huisvesting

- Welke vormen van huisvesting zijn er voor de Brede School in theorie?
- Wat zijn praktijkvoorbeelden van de verschillende vormen van huisvesting?

Match Brede School en Huisvesting

- Op welke wijze ondersteunt integrale centrale huisvesting het Brede Schoolconcept?
- Op welke wijze ondersteunt gefragmenteerde (al dan niet decentrale) huisvesting het Brede Schoolconcept?
- Welke lessen kunnen worden geleerd uit deze ervaringen?

Wanneer deze deelvragen vertaald worden naar de opzet van het onderzoek, levert dit een schema (figuur 1) waarin wordt aangegeven in welke hoofdstukken het onderzoeksrapport is opgedeeld en in welke paragrafen de hoofdstukken zijn onderverdeeld.

figuur 1 – opzet rapport

2.1 Bronnen

Voor dit onderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd. In volgorde van belangrijkheid zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Bezoek Brede Scholen en gesprekken betrokkenen.
- Literatuur.
- Websites.

2.1.1 *Bezoek scholen - interview*

Om te komen tot een afgebakend onderzoeksgebied is gekozen voor het onderzoeken en bezoeken van Brede Scholen die deel uitmaken van de Amersfoortse Brede Combinatie (ABC). De ABC-school biedt minimaal een combinatie van onderwijs, opvang en welzijn. Per wijk kan dit met een profielkeuze op maat worden uitgebreid met aanbod van bijvoorbeeld zorg, sport en spel, intensief ICT-gebruik en kunstzinnige en culturele vorming. In bijlage 1 is nadere informatie over de ABC-scholen opgenomen.

Er is gesproken met Henry Koopman, coördinator van de zeventien ABC-scholen in Amersfoort. Henry Koopman is verantwoordelijk voor de beleidmatige aansturing van de verschillende scholen en weet vanuit die rol exact wat speelt bij de verschillende scholen. Met hem is de vraagstelling en doelstelling van het onderzoek besproken en zijn vanuit die invalshoek vier scholen, die deel uitmaken van de ABC-scholen, geselecteerd om te bezoeken:

- Twee Brede Scholen die in één gebouw gehuisvest zijn, waarbij bij één de samenwerking tussen partijen goed verloopt en bij de ander de samenwerking tussen de partij minder goed verloopt.
- Twee Brede Scholen die in verschillende gebouwen gehuisvest zijn, waarbij bij één de samenwerking tussen partijen goed verloopt en bij de ander de samenwerking tussen de partij minder goed verloopt.

Aan deze scholen is een bezoek gebracht en is gesproken met de betreffende contactpersoon. De scholen die bezocht zijn en de personen met wie gesproken is zijn de volgende:

- ABC-school Scala/'t Spectrum
Ad Goenee, directeur 't Spectrum, Amersfoort
- ABC-school De Brink
Henry Koopman, voormalig directeur basisschool Het Zwaluwnest, Amersfoort
- ABC-school Kruiskamp-De Koppel
Gertrude Abiing, Brede School coördinator Kruiskamp-De Koppel, Amersfoort
- ABC-school, Schothorst Zuid
Nardy Ragas, bouwcoördinator basisschool De Tafelronde, Amersfoort

Deze personen hebben vooraf een voor dit onderzoek opgestelde vragenlijst toegestuurd gekregen. Zie voor de vragenlijst bijlage 2. Deze vragenlijst is tijdens het bezoek besproken.

2.1.2 *Literatuur*

Vanuit de literatuur zijn verschillende boeken over het onderwerp Brede Scholen geraadpleegd. De boeken die het meeste input hebben geleverd voor dit onderzoek zijn:

- Handboek Brede School, Oberon/Sardes, Utrecht oktober 2007
- Brede Scholen voor de wijk, Aedes, januari 2008
- Zicht op de Brede School 2007-2008. Grinten, Studulski, Zuidam, 2008

2.1.3 Websites

Voor dit onderzoek is uiteraard ook informatie via Internet gezocht en gebruikt. De meest relevante websites die voor dit onderzoek gebruikt zijn, zijn:

- www.bredeschool.nl: informatie over Brede Scholen
- www.oberon.eu: informatie over Brede Scholen
- www.amersfoort.nl: informatie over de ABC-scholen
- <http://stichtingabc.netserver4.net/stichting-abc>: informatie over de ABC scholen
- www.obs-spectrum.nl: informatie over bezochte Brede School
- www.abcvathorst.nl: informatie over bezochte Brede School
- www.abcschoolkruiskoppel.nl: informatie over bezochte Brede School
- <http://www.toon.nl>

3. Brede School

Dit hoofdstuk beschrijft de organisatorische en conceptuele aspecten van de Brede School.

3.1 Definitie

In 2007 werd door de toenmalige Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Sharon Dijksma de Brede School gedefinieerd als 'de kern is dat een Brede School partners uit de omgeving betreft om alles te halen uit kinderen wat erin zit en te zorgen voor een rijke leeromgeving'.

Het Handboek Brede School hanteert de volgende definitie: "Een Brede School is een samenhangend netwerk van toegankelijke en goede voorzieningen voor kinderen, ouder en buurt met de school als middelpunt."

De definitie die in dit onderzoek als basis genomen wordt, is een algemeen veel gebruikte definitie¹: "Een Brede School is een netwerk van onderwijs- en andere voorzieningen voor kinderen en ouders, zoals opvang, zorg, welzijn en cultuur, sport et cetera met als doel de actieve deelname aan de samenleving te bevorderen, kinderen een goede 'dagindeling' te bieden, mogelijke achterstanden van kinderen weg te nemen en hun sociale competenties te vergroten."

In basis geldt voor de Brede School dat de som meer is dan de afzonderlijke delen, qua inhoud, programma, organisatie, financiën en huisvesting.

Brede Scholen zijn herkenbaar aan:

- Structurele samenwerking tussen scholen en een of meerdere instellingen voor kinderopvang, welzijn, zorg, cultuur en sport.
- Een gezamenlijke pedagogische visie en een doorgaande lijn in de werkwijze.
- Organisatorische en financiële verankering van de samenwerking in het beleid en de uitvoering van de betrokken organisaties.

3.2 Randvoorwaarden

Om te kunnen definiëren of daadwerkelijk sprake is van een Brede School, is in 2004 een set van kwaliteitscriteria gedefinieerd door Oberon, Onderzoek & Advies voor de onderwijs- en welzijnssector en OOG onderwijsondersteuning. De criteria hebben betrekking op de verschillende aspecten van de Brede School: inhoud, organisatie, programma, huisvesting en financiën. Door de lijst met kwaliteitscriteria in te vullen kunnen partners aan de voorkant helder krijgen welk type Brede Schoolconcept zij willen neerzetten. In bijlage 3 is de lijst met kwaliteitscriteria opgenomen.

Een Brede School is pas een Brede School als er sprake is van²:

- Structurele multidisciplinaire samenwerking.
- Inhoudelijke, organisatorische en financiële verankering in het beleid en de uitvoering van de betrokken scholen en instellingen.
- Doelstellingen gericht op het verbeteren van ontwikkelingskansen voor kinderen op cognitief, sociaal-emotioneel en fysiek gebied.
- Een passend aanbod van 's ochtends tot 's avonds voor kinderen, ouders en buurt.
- Adequate huisvesting.

¹ 'Zicht op de Brede School 2007-2008', Yvette Vervoort, pagina 45

² Vrij naar "Brede Scholen voor de Wijk", pagina 8.

Dit onderzoek richt zich op het laatste criterium, adequate huisvesting. Met andere woorden, passende huisvesting.

3.3 Doelstelling

Uit onderzoek blijkt dat gemeenten en instellingen veelal verschillende doelen formuleren die men wil bereiken middels de Brede School. De ontwikkeling van kinderen en een goede samenwerking tussen partijen staat daarbij veelal voorop.

De top vijf van doelstellingen voor een Brede School zijn:

- Ontwikkelingskansen van kinderen vergroten.
- Samenwerking tussen scholen en instellingen versterken.
- Aanbod van activiteiten en voorzieningen voor kinderen uitbreiden.
- Ouders meer betrekken bij de ontwikkeling van hun kind.
- Wijk en school meer bij elkaar betrekken.

Dé Brede School bestaat niet. Brede Scholen hebben verschillende fysieke verschijningsvormen. Er is getracht om hier grip op te krijgen door het definiëren van verschillende profielen voor Brede Scholen³:

- *Achterstandsprofiel*: deze Brede School richt zich op het bestrijden van ontwikkelings- en onderwijsachterstanden
- *Opvangprofiel*: deze Brede School richt zich op de opvang van kinderen en daarmee op de groeiende behoefte aan kinderopvang
- *Wijkprofiel*: deze Brede School vormt een basisvoorziening in de wijk en draagt bij aan de sociale samenhang
- *Zorgprofiel*: deze Brede School richt zich op de verbreding van de zorg rond kinderen in en om de school en organiseert daartoe netwerken
- *Verrijkingprofiel*: deze Brede School richt zich op de brede sociale ontwikkeling van kinderen

In veel gevallen is sprake van een combinatie van diverse aspecten van de verschillende profielen.

3.4 Kansen, bedreigingen en ontwikkeling

Kansen voor de Brede School zijn:

- Kinderen laten opgroeien tot zelfstandige, mondige, sociaal goed uitgeruste volwassenen.
- Aanbieden van compleet dagarrangement wat werkende ouders een oplossing biedt voor opvangproblemen.
- Gebruik maken van elkaars deskundigheid.
- Realiseren van bijzondere ruimten; mogelijkheid om ruimten te ontwikkelen die de afzonderlijke organisaties zich niet kunnen veroorloven, bijvoorbeeld omdat ze te duur zijn of te weinig gebruiksuren per week kennen.
- Koppeling van sectoren mogelijk (wonen, onderwijs, recreatie, zorg en welzijn).
- Centraliseren/centraal lokaliseren van het aanbod.

³ <http://www.toon.nl/Artikelen/artikelen%202002/overzichtbredescholenprofielennovember2002.html>

Bedreigingen voor de Brede School zijn:

- Inwerken van nieuwe medewerkers vraagt relatief veel tijd.
- De onderlinge communicatie is complex.
- De communicatielijnen zijn langer.
- Beheer brengt extra kosten met zich mee door ruimere openingstijden en “vreemde”gebruikers.
- Gebruikers zijn meer tijd kwijt aan overleg; hoe meer gebruikers, hoe meer meningen.
- Het ontwikkelings- en bouwproces is complexer.
- (Semi)multifunctionele ruimten moeten worden gedeeld, dus gebruikers moeten hun eigendommen na elk gebruik opbergen/opruimen.
- Functiescheiding: multifunctionele accommodaties trekken voorzieningen uit de wijk, waardoor alleen de functie ‘wonen’ overblijft.
- Schaalvergroting; de ontmoetings en signaleringsfunctie werken minder goed bij grootschaligheid.
- Gebruikers hebben minder mogelijkheden de eigen identiteit tot uitdrukking te laten komen.
- Institutionalisering.
- Er is minder flexibiliteit voor de gebruikers.

Op dit moment wordt in veel gevallen gekozen voor het realiseren van een Brede School. In de praktijk blijkt echter dat het de nodige moeite kost om een aantal van de genoemde voordelen daadwerkelijk te realiseren.

Zo is goedkoper bouwen lang niet altijd vanzelfsprekend omdat door het grote aantal deelnemers, het te doorlopen ontwerpproces van een Brede School vaak meer kost. Daarbij kan de bouw van de accommodatie wel goedkoper zijn, het beheer blijkt in veel gevallen niet goedkoper te zijn. Dit wordt veroorzaakt door onder meer de vereiste aanwezigheid van een beheerder aanwezig moet zijn, ruimere openingstijden en specifieke beheerswensen.

Het aantal Brede Scholen in Nederland neemt nog steeds in rap tempo toe. In negen van de tien gemeenten (88%) is een Brede School gevestigd en dit aantal neemt nog steeds toe. In 2009 telde Nederland 1.200 Brede Scholen in het primair onderwijs, waarbij in totaal 1.700 basisscholen betrokken zijn. Het voortgezet onderwijs telt ruim 400 Brede Schoollocaties. In vergelijking tot het landelijke beeld, zijn er in de aandachtswijken relatief gezien meer Brede Scholen, vinden er vaker activiteiten plaats en is de zorgsector als partner sterker aanwezig.⁴

Oorspronkelijk is de Brede School ontstaan om kansen te geven aan kinderen met onderwijsachterstanden. Nu werkt tweederde van de Brede Scholen in de eerste plaats vanuit een verrijkingprofiel, waarbij *alle* kinderen hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen. Daarnaast is het ‘wijkprofiel’ in opkomst. Dit is vooral het geval bij Brede Scholen in aandachtswijken.

Een toenemend aantal Brede Basisscholen werkt ook vanuit een ‘opvangprofiel’. Deze Brede Scholen willen een sluitend dagarrangement van onderwijs en opvang bieden voor kinderen van werkende ouders.

⁴ Oberon, Jaarbericht 2009, pagina 16.

3.5 Essentiële aspecten

Op basis van de voorgaande paragrafen kunnen de volgende aspecten worden benoemd die kenmerkend worden beschouwd voor de Brede School.

- Meerdere partners.
- Breder aanbod dan alleen onderwijs.
- Integrale dagarrangementen
- Heldere gemeenschappelijke visie , zo mogelijk één doorgaande leerlijn
- Heldere organisatie(structuur)
- Inspirerend leiderschap
- Heldere besluitvorming
- Goede samenwerking intern
- Goede gezamenlijke bekendheid extern
- Brede betrokkenheid van 'achterban' van partners
- Heldere financiële afspraken
- Gezamenlijk gebruik van ruimten

4. Huisvesting Brede School

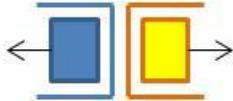
Dit hoofdstuk beschrijft de huisvestingsmogelijkheden voor de Brede School.

4.1 Theorie

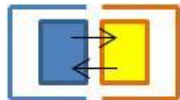
Vaak wordt gedacht dat Brede School per definitie in één gebouw gehuisvest is. Van belang is te realiseren dat de Brede School niet het fysieke gebouw is. De Brede School is het netwerk, het inhoudelijke concept, de samenwerking tussen partners en is in veel gevallen gehuisvest in één gebouw, een multifunctionele centrum of accommodatie (MFC of MFA). Een MFC/MFA biedt zeker geen garantie voor het slagen van het Brede Schoolconcept. Wanneer samenwerking, afstemming en communicatie tussen de partners ontbreekt, is simpelweg sprake van een 'bedrijfsverzamelgebouw': partners delen toevallig 'dezelfde voordeur' maar daarna houdt iedere vorm van samenwerking of samendeling op. Daarentegen is het ook mogelijk om het Brede Schoolconcept te laten slagen wanneer partners in verschillende gebouwen gehuisvest zijn.

In eerder onderzoek⁵ zijn vier verschijningsvormen gedefinieerd voor de huisvesting van Brede Scholen. Deze zijn hieronder beschreven en zijn op eigen wijze gevisualiseerd:

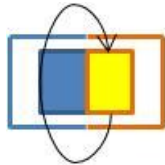
- Back-to-back: de organisaties hebben geen zicht op elkaar, er is geen of minimale samenwerking en ruimten worden niet gedeeld of multifunctioneel gebruikt.

- Face-to-face: de organisaties hebben een open houding naar elkaar. Ze kennen elkaars expertise, stemmen hun werkzaamheden op elkaar af en enkele ruimten worden multifunctioneel gebruikt.

- Hand-in-hand: het geheel is meer dan de som der delen. Er is synergie en door nauw samen te werken kunnen organisaties samen een kwalitatief hoger voorzieningenniveau waarmaken. Waar mogelijk worden elkaars ruimten gebruikt.

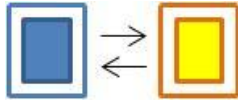

- Cheek-to-cheek: de afzonderlijke organisaties geven hun autonomie (gedeeltelijk) op en gaan op in één organisatie die een integraal aanbod verzorgt. Voor het gebruik van het gebouw geldt: niets is van iemand, alles is voor iedereen.

⁵ Verhees, F., Fransen, B., Giebels, E. & Vereijken, P. (2003). Brede School, Brede Aanpak. Maarssen, Elsevier.

Hieraan wordt voor dit onderzoek nog een vijfde variant toegevoegd, namelijk de Living-Apart-Together (LAT). Hiermee wordt bedoeld dat organisaties in eigen gebouwen gehuisvest zijn, maar dat organisaties nauw samenwerken en ruimten in hun eigen gebouwen met elkaar delen om gezamenlijk activiteiten te ondernemen.

4.2 Praktijk

Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 is in het kader van dit onderzoek een viertal Brede Scholen bezocht. Twee Brede Scholen ('t Spectrum en De Brink) zijn Brede Scholen die in één gebouw zijn gehuisvest en twee Brede Scholen (Kruiskamp-De Koppel en Schothorst Zuid) zijn juist verspreid over verschillende gebouwen. In bijlage 4 zijn de ingevulde vragenlijsten en de verslagen opgenomen van de bezoeken aan deze Brede Scholen.

4.2.1 ABC-school 't Spectrum

Brede School 't Spectrum is gehuisvest in één gebouw, het Scala. Dit gebouw is vanaf 2004 in gebruik. Het gebouw bestaat uit twee gedeelten: een gedeelte met individuele ruimten en een gedeelte met multifunctionele ruimten. De theaterzaal en de sportzaal bevinden zich tussen de individuele en multifunctionele ruimten.

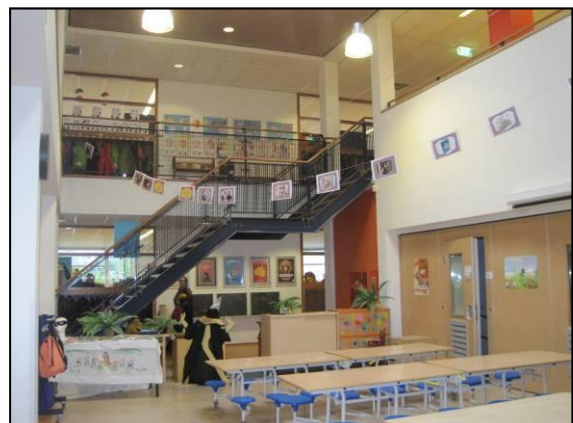
In het Scala werken de volgende partners samen:

- Basisschool 't Spectrum.
- Stichting Kinderopvang Amersfoort.
- Stichting Welzijn Amersfoort.
- Amant Ouder Kind Zorg.
- Amant Maatschappelijk werk.
- GGD Jeugdgezondheidszorg.

De samenwerking tussen de partners loopt goed.

De directeur van de basisschool geeft aan nu drie jaar zelf bezig te zijn met de vormgeving van de samenwerking en is voor zijn gevoel "op de helft". Met andere woorden: over drie jaar is de optimale samenwerking tussen de partners bereikt.

Als belangrijke voorwaarde voor het laten slagen van de samenwerking noemt hij de laagdrempeligheid van de samenwerking. Het moet voor partijen eenvoudig zijn om bij elkaar binnen te stappen en samen iets te ondernemen. Het hebben van één gebouw draagt hieraan bij.

4.2.2 **ABC-school De Brink**

Brede School De Brink is gehuisvest in één gebouw. Dit gebouw is vanaf 2003-2004 in gebruik. Het gebouw bestaat uit drie verschillende onderdelen die door loopbruggen met elkaar verbonden zijn.

In dit gebouw werken de volgende partners samen:

- Gereformeerde basisschool Het Zwaluwnest.
- Rooms Katholieke basisschool De Marke.
- Tiener- en jongerenwerk Versa.
- Sportzalen en horeca beheer SRO.
- Stichting Kinderopvang Amersfoort, KDV/VSO/TSO/BSO.
- Stichting Welzijn Amersfoort, Peuterspeelzalen.
- Stichting Kinderopvang Nederland, BSO.
- Stichting KOALAH, BSO.

De partners zijn weinig op de samenwerking met elkaar gericht.

In het gebouw vindt weinig samenwerking en interactie tussen de gebruikers plaats. Het ontwerp stimuleert hier niet toe. De scholen hebben ieder hun eigen plek, hebben hun eigen speellokaal en hun eigen BSO. De overkoepelende kinderopvangorganisatie SKON heeft zelfs verschillende “vestigingen” in het gebouw.

In het ontwerp is weinig creativiteit gebracht. Het zijn lange gangen met lokalen en weinig daglicht in centrale halen. Er worden veel organisaties gehuisvest in het gebouw, maar er is in het ontwerp weinig tot niets gedaan om toch weer tot een kleinschaliger niveau te komen. Aardig is wel de aparte ingangen voor kleuterklassen en de lokalen die kleiner zijn gemaakt om gangen breder te kunnen maken.

4.2.3 **ABC-school Kruiskamp-De Koppel**

Brede School Kruiskamp- De Koppel is gehuisvest in verschillende gebouwen.

De volgende partners werken met elkaar samen:

- Drie basisscholen.
- Welzijnsorganisatie (kinderwerk, volwassenwerk en opbouwwerk).
- Kinderopvang en BSO.
- Twee peuterspeelzalen.
- GGD: wijkverpleging.
- Sportzaal (SRO).

De samenwerking tussen de partners verloopt goed.

Het stimuleren en creëren van ontmoetingen wordt centraal gesteld. De organisaties die hierbij betrokken worden zijn organisaties op het gebied van Onderwijs, Welzijn en Zorg. Door in verschillende gebouwen gehuisvest te zijn, raken organisatie niet naar binnen gekeerd en worden de organisaties onderdeel van de wijk.

In deze wijk zijn de organisaties ieder in hun eigen gebouw gehuisvest. Dit stimuleert de ontmoetingen en de betrokkenheid met de wijk.

Organisaties werken op diverse vlakken met elkaar samen. De Brede Schoolcoördinator geeft hier sturing aan. Er is een stuurgroep die één keer per zes weken bijeenkomt. Daaronder functioneren momenteel drie werkgroepen met vertegenwoordigers uit de verschillende organisaties. Dit betreft de werkgroepen ouders, naschoolse activiteiten en doorgaande lijn.

4.2.4 ABC-school Schothorst-Zuid

Brede School Schothorst Zuid is gehuisvest in verschillende gebouwen.

De volgende partners werken met elkaar samen:

- Drie basisscholen.
- Peuterspeelzaal.
- KDV en BSO.
- Wijkcentrum.

De partners zijn weinig op samenwerking met elkaar gericht

Het feit dat de verschillende organisaties allemaal in hun eigen gebouw gehuisvest zijn, maakt de afstand tot elkaar nog groter. Letterlijk. Hierdoor komen mensen elkaar niet als vanzelf tegen en wordt niet een automatische meerwaarde van elkaar gezien.

5. Match Brede School en Huisvesting

Dit hoofdstuk beschrijft de match tussen het Brede Schoolconcept en de huisvesting.

5.1 Integrale centrale huisvesting

De eerste gedachte is dat integrale centrale huisvesting per definitie het Brede Schoolconcept ondersteunt. Partners zijn in één gebouw met elkaar gehuisvest en de afstand tot elkaar is letterlijk klein. Dit wordt inderdaad ook als groot voordeel genoemd: de laagdrempeligheid om bij elkaar binnen te stappen en samen “iets” te ondernemen. Wanneer partijen in verschillende gebouwen zijn gehuisvest is de afstand tot elkaar letterlijk groter.

Een bijkomend voordeel van het gehuisvest zijn in één gebouw is dat mogelijk minder snel een keuze gemaakt zal worden voor het opheffen van bepaalde organisaties. In de wijk Kruiskamp-De Koppel is besloten om de bibliotheek die gehuisvest is in een eigen gebouw in de wijk, op te heffen. De vraag is of dit gebeurd was wanneer de bibliotheek samen met andere partners in een gezamenlijk gebouw had gezeten.

Het hebben van ruimtegebrek in een gebouw stimuleert partijen om met elkaar samen te werken. Partijen worden dan gedwongen om ruimten te delen en creatief om te gaan met schaarse ruimte.

Aan de andere kant betekent het samen in één gebouw gehuisvest zijn zeker niet per definitie een goede samenwerking. Het is van belang dat het gebouw de samenwerking tussen partijen mogelijk maakt en zelfs kan stimuleren. Wanneer een gebouw zodanig is vormgegeven dat de samenwerking niet wordt gestimuleerd, of zelfs wordt tegengewerkt, is er geen meerwaarde in het samen gehuisvest zijn in één gebouw. De huisvesting van ABC-school De Brink in Amersfoort is hier een voorbeeld van.

5.2 Gefragmenteerde (decentrale) huisvesting

Het is interessant om te ontdekken dat gefragmenteerde (decentrale) huisvesting even zeer passende huisvesting kan zijn voor het Brede Schoolconcept. In de wijk Kruiskamp-De Koppel is iedere organisatie gehuisvest in haar eigen gebouw. Dit geeft voor deze organisatie(s) juist het Brede Schooleffect dat men voor ogen heeft: de Brede School als onderdeel van de wijk, heel nadrukkelijk naar buiten / extern gericht. Er ontstaat verbinding tussen partijen en tussen partijen en de wijk.

Bij gefragmenteerde huisvesting is de aansturing van de partners nog belangrijker. Je moet er meer moeite doen om elkaar tegen te komen. De samenwerking gaat geenszins vanzelf. De huisvesting in Kruiskamp-De Koppel is hier een voorbeeld van.

Als bijkomend voordeel van gefragmenteerde huisvesting kan genoemd worden het beheer en onderhoud. Iedere organisatie is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van zijn eigen gebouw. Dit voorkomt veel lastige discussies!

5.3 Essentiële aspecten huisvesting

Op basis van de bezochte Brede Scholen, de gevoerde gesprekken, de geraadpleegde literatuur en websites kunnen de volgende essentiële aspecten genoemd worden waaraan huisvesting moet voldoen wil de huisvesting het Brede Schoolconcept ondersteunen:

- De huisvesting sluit aan bij en ondersteunt de visie van de samenwerkende partners.
- De huisvesting inspireert (tot samenwerking).
- De huisvesting stimuleert ontmoeting en overleg.
- De huisvesting is flexibel.

- De huisvesting kent enige mate van “ruimtegebrek”.
 - De huisvesting kent goede afspraken over beheer en onderhoud.
 - De huisvesting en de buitenruimte zijn benaderd als één geheel.
- Het wel of niet in één gebouw gehuisvest zijn is hierbij van ondergeschikt belang.

6. Conclusies en aanbeveling

Dit hoofdstuk beschrijft de conclusies en aanbevelingen op basis van het onderzoek dat inzicht verschaft in passende huisvesting voor het Brede Schoolconcept.

6.1 Conclusies

De belangrijkste conclusie die antwoord geeft op de vraagstelling wat passende huisvesting is voor het Brede Schoolconcept is:

Integrale centrale huisvesting werkt stimulerend voor het Brede Schoolconcept, maar is niet noodzakelijk voor het laten slagen van het Brede Schoolconcept. De huisvesting moet aan enkele randvoorwaarden voldoen wil de huisvesting het Brede Schoolconcept ondersteunen:

- *De huisvesting sluit aan bij en ondersteunt de visie van de samenwerkende partners.*
- *De huisvesting inspireert (tot samenwerking).*
- *De huisvesting stimuleert ontmoeting en overleg.*
- *De huisvesting is flexibel.*
- *De huisvesting kent enige mate van "ruimtegebrek".*
- *De huisvesting kent goede afspraken over beheer en onderhoud.*
- *De huisvesting en de buitenruimte zijn benaderd als één geheel.*

Daarnaast geldt dat het hebben van één gebouw ("geïntegreerde centrale huisvesting") de afstand tussen samenwerkende partners kan verkleinen, mits het gebouw goed is vormgegeven en aansluit bij de visie.

Wanneer de Brede School erop is gericht om integratie in de wijk te realiseren, kan het juist bevorderlijk werken om in verschillende gebouwen ("decentrale al dan niet gefragmenteerde huisvesting") gehuisvest te zijn.

De keuze voor het type huisvesting is dus sterk afhankelijk van de doelstelling van de Brede School.

Uiteindelijk blijven het "de mensen" die het slagen of falen van het Brede Schoolconcept bepalen:

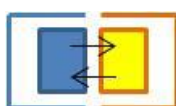
- Hebben de betrokken personen de innerlijke drive om samen te werken en meerwaarde te genereren met elkaar? Of is de samenwerking opgelegd?
- Zijn er inspirerende leiders die het Brede Schoolconcept omarmen en hun schouders onder de samenwerking tussen de partijen zetten?
- Is er een bevlogen directeur Brede School die als "onafhankelijke" partij de organisaties kan samenbrengen en kan aansturen?
- Is er een goede Brede Schoolcoördinator die zorgt voor de organisatie van de samenwerking?

In eerdere onderzoek zijn er vier verschijningsvormen gedefinieerd voor de huisvesting van Brede Scholen (alle "integrale centrale huisvesting"). Deze verschijningsvormen zijn voor dit onderzoek op eigen wijze gevisualiseerd en er is een vijfde ("decentrale gefragmenteerde huisvesting") aan toegevoegd, de Living-apart-Together (LAT):

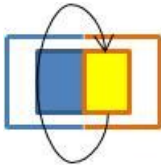
- Back-to-back

- Face-to-face

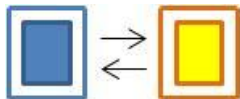
- Hand-in-hand

- Cheek-to-cheek

- Living-Apart-Together (de voor dit onderzoek toegevoegde verschijningsvorm). Hiermee wordt bedoeld dat organisaties in eigen gebouwen gehuisvest zijn, maar dat organisaties nauw samenwerken en ruimten in hun eigen gebouwen met elkaar delen om gezamenlijk activiteiten te ondernemen.

6.2 Aanbevelingen

Het onderzoek resulteert ook in diverse aanbevelingen. De belangrijkste hiervan zijn:

- De belangrijkste stap in het neerzetten van het Brede Schoolconcept is de helderheid over de visie. Aan de voorkant moet helder zijn wat partijen met elkaar willen bereiken. Dit kan ook flexibiliteit zijn! De huisvesting moet deze visie niet in de weg staan en waar mogelijk stimuleren door middel van de in de conclusie genoemde aspecten waaraan de huisvesting moet voldoen.
- Bij het ontwerp van het gebouw is het van belang ook de buitenruimte mee te nemen. De buitenruimte heeft evenzeer een bepaalde invloed op de mate waarin partijen met elkaar (kunnen) samenwerken.
- Beheer en onderhoud van een gebouw is een belangrijk aandachtspunt als partijen bij elkaar in één gebouw zijn gehuisvest. Wanneer een gebouw zodanig is ontworpen dat deze optimaal aansluit bij de samenwerkende visie van partijen, kan gebrekkig beheer uiteindelijk afbreuk doen aan de samenwerking van partijen.
- Het is belangrijk te constateren dat wanneer de wil er is om het Brede Schoolconcept te laten slagen er altijd een weg is om dit waar te maken. In de praktijk blijkt dat veelal excuses worden aangedragen die als verklaringen gelden waarom het Brede Schoolconcept niet van de grond komt. Bijvoorbeeld bezuinigingen of teruglopende leerlingaantallen. Deze omstandigheden maken het laten slagen van een Brede Schoolconcept niet eenvoudig, maar zeker niet onmogelijk. Juist een Brede Schoolconcept kan ook zorgen voor kostenbesparingen en het weer aantrekken van nieuwe leerlingen.
- Voor vervolgonderzoek is het interessant onderzoek te doen naar de flexibiliteit van de huidige en de te ontwikkelen (school)gebouwen en multifunctionele accommodaties: biedt huisvesting die voldoet aan de genoemde aspecten voldoende flexibiliteit om in te spelen op (toekomstige) ontwikkelingen.

Bijlage 1 - ABC Scholen in Amersfoort

Bijlage 1 – ABC-scholen in Amersfoort

In 1995 zijn in Nederland de eerste Brede Scholen gestart. In Amersfoort wordt de Brede School de Amersfoortse Brede Combinatie (ABC)-school. De ABC-school is er voor kinderen van 0 tot 12 jaar en hun ouders in de wijk. Alle wijken in Amersfoort hebben een ABC-school. In het totaal zijn er zeventien ABC-scholen in Amersfoort. Slechts enkele basisscholen in Amersfoort zijn niet aangesloten bij de Stichting van ABC in Amersfoort.

Hét kenmerk van de ABC-scholen is de inhoudelijke samenwerking tussen scholen en andere instellingen. Het is voor samenwerking niet noodzakelijk om in een gebouw te zitten. De ABC-school biedt minimaal een combinatie van onderwijs, opvang en welzijn. Per wijk kan dit met een profielkeuze op maat worden uitgebreid met aanbod van bijvoorbeeld zorg, sport en spel, intensief ICT-gebruik en kunstzinnige en culturele vorming.

Amersfoort hanteert voor haar ABC-scholen de volgende uitgangspunten:

- Hoogwaardige samenwerking.
- Breed aanbod voor kinderen van 0-12 jaar.
- Maatwerk per wijk.
- Waar mogelijk onder één dak.
- Ouders betrekken en ondersteunen.
- Sociale contacten in de wijk versterken.

Profielen voor maatwerk in de wijk

Profielen kunnen de beeldvorming van de Brede School versterken. Het zijn korte typering van Brede Scholen waarin doelen, doelgroep en programmering in onderlinge samenhang worden beschreven. Er wordt gewerkt met drie profielen, te weten kansenprofiel, wijkprofiel en verrijkingprofiel.

Kansenprofiel

Het kansenprofiel richt zich op het bestrijden van onderwijsachterstanden, het bieden van verrijkingmogelijkheden en zorg. Een ABC-school met dit kansenprofiel zet zich in voor het versterken van de doorgaande ontwikkelingslijn van leerlingen en zoeken nadrukkelijk samenwerking met de peuterspeelzaal. Ook na de schooltijd gaat de ontwikkelingslijn door.

Centrale doelstellingen voor scholen met dit profiel zijn bijvoorbeeld de aanpak van taalachterstanden of de ondersteuning van ouders bij de opvoeding. Voorbeelden van bondgenoten: peuterspeelzalen, thuiszorg, et cetera.

De ABC-scholen in Kruiskamp-De Koppel, Liendert, Rustenburg, Schuilenburg, Randenbroek, Nieuwland en Soesterkwartier hebben een kansenprofiel.

Wijkprofiel

De ABC-school met dit profiel is het bruisend middelpunt in de eigen wijk of buurt. Doordat de school samenwerkt met bijvoorbeeld sociaal-cultureel werk en hulpverlening is er meer betrokkenheid van ouders bij school en bij ontwikkelingen in de wijk. Dit versterkt de sociale samenhang en veiligheid in de buurt. In dit profiel gaat het om het bijeenbrengen van een aantal voorzieningen, die voor de buurt een belangrijke functie kunnen vervullen.

ABC-scholen met dit profiel dragen bij aan een beter leefklimaat en stellen hun gebouw open voor anderen. Ook 's avonds en in de weekenden wordt volop gebruik gemaakt van de faciliteiten door verschillende groepen, zoals bijvoorbeeld ouders, verenigingen en ouderen. Voorbeelden van bondgenoten: politie, zelforganisaties, et cetera.

De ABC-scholen in Hooglanderveen, De Brink en De Laak (in Vathorst) en Schothorst Zuid hebben een wijkprofiel.

Verrijkingprofiel

Bij het verrijkingprofiel ligt het accent vooral op sociaal, cultureel en sportief gebied. In deze doorgaande ontwikkelingslijn bestaat aandacht voor verrijkende activiteiten naast de cognitieve, om ook de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen en andere doelgroepen een extra impuls te geven. Daarmee wordt het zelfvertrouwen en zelflerend vermogen gestimuleerd. De gedachte achter dit profiel is dat wanneer kinderen geen gebruik maken van buitenschoolse voorzieningen je die voorzieningen in de school moet halen.

Binnen de doorgaande ontwikkelingslijn worden creatieve en sportieve activiteiten georganiseerd die zich zowel op de cognitieve als de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en andere doelgroepen richten. Talenten die kinderen meenemen worden binnen het schoolprogramma niet altijd aangesproken of gestimuleerd. Door te ontdekken waar je goed in bent wordt het positieve zelfbeeld en het zelfvertrouwen bevorderd. Voorbeelden van bondgenoten: buurtcentra, sportbuurtwerk, muziekscholen, centra voor kunstzinnige vorming, sport- en cultuurverenigingen et cetera.

De ABC-scholen in Schothorst Noord, Kattenbroek, Bergkwartier, Vermeer-Leusderkwartier, Hoogland en Zielhorst hebben een verrijkingprofiel.

Bijlage 2 - Vragenlijst bezoek Brede Scholen

Bijlage 2 – Vragenlijst bezoek Brede Scholen

1. Uit welke organisaties bestaat uw brede school?
 - * Onderwijs ja / nee, zo ja omvang:
 - * Welzijn ja / nee, zo ja omvang:
 - * Kinderopvang ja / nee, zo ja omvang:
 - * Peuterspeelzaal ja / nee, zo ja omvang:
 - * Zorg ja / nee, zo ja omvang:
 - * Cultuur ja / nee, zo ja omvang:
 - * Sport ja / nee, zo ja omvang:
 - * Overheid ja / nee, zo ja omvang:
2. Heeft uw brede school een gemeenschappelijke visie? Zo ja, wat is deze visie?
3. Wat is de doelstellingen / zijn de doelstellingen van uw brede school?
4. Hoe bent u gehuisvest?
 - * Aantal gebouwen
 - * M2
 - * Ligging
 - * Uitstraling
 - * Ruimten
 - * Gezamenlijk gebruik ruimten
 - * Entrees
 - * Buitenruimte
5. Draagt de huisvesting in uw optiek bij aan het bereiken van de doelstelling(en) van uw brede school? Op welke manier wel/niet? Kunt u een praktijkvoorbeeld noemen?
6. In hoeverre maakt de huisvesting het makkelijker om dagarrangementen aan te bieden?
7. Sluit de uitstraling van de huisvesting aan bij de identiteit van uw brede school en de verschillende organisaties?
8. In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) communicatie?
9. In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) samenwerking? Zijn er heldere afspraken over het gebruik van ruimten?
10. Wat is de belangrijkste succesfactor voor het Brede School concept?

Bijlage 3 - Kwaliteitscriteria

Wat is een brede school? Deze vraag is niet gemakkelijk te beantwoorden omdat ieder brede school weer anders is. Voor scholen, instellingen en gemeenten die aan brede scholen werken is het echter belangrijk om in een vroeg stadium van hun samenwerking te bepalen wat zij onder een brede school verstaan.

Oberon en OOG onderwijsondersteuning hebben een lijst met kwaliteitscriteria voor brede scholen ontwikkeld. De lijst is met name bedoeld voor managers en bestuurders en kan op eenvoudige wijze ingezet worden om sturing te geven aan de totstandkoming en de dagelijkse werking van de brede scholen.

U kunt meer exemplaren van deze lijst bestellen bij Oberon.

Deze publicatie werd mede mogelijk gemaakt door de Stuurgroep Brede Scholen: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
De Vereniging van Nederlandse Gemeenten

ISBN: 90-77737-01-4

Oberon & OOG onderwijsondersteuning
Utrecht/Amsterdam, 2004

ONDERZOEK & ADVIES
VOOR DE ONDERWIJS- EN WELZIJNSSECTOR
POSTBUS 1423
3500 BK UTRECHT
TEL. : 030 - 230 60 90
FAX : 030 - 230 60 80
E-MAIL : info@oberon-o-a.nl
INTERNET : www.oberon-o-a.nl

© 2004 Oberon/OOG
Niets van deze uitgave mag vervaelvoudigd worden, op wat voor wijze dan ook, of opgeslagen worden in een gegevensbestand zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Lijst met Kwaliteitscriteria Brede School

Kwaliteitscriteria Voldoet de brede school eraan?

1. Gezamenlijke visie	++	+	-	--
a. De partners hebben een gezamenlijke, schriftelijk vastgelegde visie op de brede school				
b. De visie is uitgewerkt in SMART ⁵ geformuleerde doelen				
c. De brede school is terug te vinden in de beleidsvisies van alle afzonderlijke partners				
d. Er is draagvlak voor de brede school op managementniveau				
e. Er is draagvlak voor de brede school op de werkvloer				
f. Visie en doelen komen tot uitdrukking in brede school activiteiten				

2. Het kind staat centraal	++	+	-	--
a. Kinderen vormen de primaire doelgroep van de brede school				
b. De brede school activiteiten dragen bij aan de ontwikkelingskansen van kinderen				
c. De brede school richt zich op de gehele ontwikkeling van het kind: sociaal-emotioneel, fysiek en cognitief				
d. De brede school biedt activiteiten voor kinderen op het gebied van:				
1 Educatie				
2 Zorg				
3 Vrije tijd				
4 Opvang				

3. Ouders betrokken	++	+	-	--
a. Ouders worden geïnformeerd over de brede school en haar activiteiten				
b. Ouders worden geraadpleegd over de brede school en haar activiteiten				
c. De brede school biedt activiteiten voor ouders op het gebied van opvoedingsondersteuning, educatie en vrije tijd				

4. Maatwerk in de wijk	++	+	-	--
a. Wijkbewoners worden geïnformeerd over de brede school en haar activiteiten				
b. De brede school wordt ontwikkeld op basis van informatie over de wijk, wijkbewoners en aanwezige voorzieningen				
c. Er wordt vraaggericht gewerkt: activiteiten worden afgestemd op behoeften van kinderen, ouders en overige bewoners van de wijk				

5. Multidisciplinaire samenwerking	++	+	-	--
a. De brede school bestaat minimaal uit één school en partners van minimaal twee andere disciplines				
b. Het is duidelijk welke partners bij de brede school betrokken zijn				
c. De betrokkenheid van de partners is gerealiseerd ⁶				

kern	uitbreiding				
☐	☐	Onderwijs			
☐	☐	Welzijn (wijkcentrum, jongerenwerk etc.)			
☐	☐	Opvang (peuterspeelzaal, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang etc.)			
☐	☐	Zorg (buurtnetwerk, GGD, consultatiebureau, maatschappelijk werk etc.)			
☐	☐	Cultuur (bibliotheek, muziekschool, kunstencentrum etc.)			
☐	☐	Sport (sportverenigingen, Sport & Recreatie etc.)			
☐	☐	d. Er is overeenstemming over de rolverdeling op het gebied van regie, coördinatie en uitvoering			
☐	☐	e. De samenwerkingspartners vormen samen met ouders een sluitend netwerk rond het kind			

Kwaliteitscriteria Voldoet de brede school eraan?

6. Doorgaande lijn	++	+	-	--
a. Er is een doorgaande lijn in de werkwijze van de organisaties waarmee het kind gedurende zijn/haar ontwikkeling mee te maken krijgt				
b. Professionals dragen relevante informatie schriftelijk én mondeling in overleg met ouders aan elkaar over				
c. Er is sprake van adequate signalering en doorverwijzing van zorgleerlingen en -gezinnen				
d. Begin- en eindtijden van brede school activiteiten zijn op elkaar afgestemd				

7. Nieuwe professionele houding	++	+	-	--
a. Professionals van de betrokken organisaties zijn bereid om samen te werken en hebben een open, flexibele houding ten aanzien van andere organisaties				
b. Professionals van de betrokken organisaties zijn op de hoogte van elkaars deskundigheid				
c. De betrokken organisaties maken over en weer gebruik van elkaars expertise				

8. Structurele aanpak	++	+	-	--
a. De continuïteit van de brede school is gewaarborgd: er is sprake van structurele (meerjarige) afspraken tussen de betrokken organisaties en met de gemeente				
b. Er is een structurele financiële basis voor de brede school				
c. Er zijn bindende afspraken gemaakt over de inzet van personeel				
d. Er is een structureel en samenhangend gemeentelijk brede school beleid				

9. Geschiede en beschikbare ruimte	++	+	-	--
a. Er is voldoende geschikte accommodatie beschikbaar voor de brede school				
b. De brede school biedt een herkenbaar en centraal aanspreekpunt in de wijk: er is één 'loket'				
c. De huisvesting van de brede school biedt kinderen, ouders en overige wijkbewoners gelegenheid tot ontmoeting				
d. De huisvesting van de brede school stimuleert ontmoeting en (in)formeel overleg tussen professionals				
e. De veiligheid van kinderen in en rond de brede school is gewaarborgd				
f. Ruimten worden daar waar mogelijk multifunctioneel gebruikt				
g. Er zijn duidelijke, schriftelijk vastgelegde afspraken over beheer en exploitatie				

10. Zichtbaar maken van resultaten	++	+	-	--
a. De resultaten van de brede school worden door middel van evaluatie in beeld gebracht				
b. Naar aanleiding van de uitkomsten van de evaluatie wordt gezocht naar oplossingen voor knelpunten				

Toelichting bij het scoren

- ++ duidelijk wel : de brede school voldoet volledig aan het criterium
- + voldoende : de brede school voldoet aan het criterium, maar nog niet volledig
- onvoldoende : de brede school voldoet een beetje aan het criterium, maar nog te weinig
- duidelijk niet : de brede school voldoet duidelijk nog niet aan het criterium

⁵ SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden

⁶ Kruis links aan of het om een kernpartner of een uitbreidingspartner gaat en geef in de rechterkolommen aan in welke mate de betrokkenheid is gerealiseerd.

Kernpartners = de organisaties waarbij het eigenaarschap van de brede school berust (zij 'zijn' de brede school).

Uitbreidingspartners = de organisaties die op verzoek van de kernpartners bijdragen aan de brede school ('onderaannemers')

KWALITEITS-
CRITERIA
BREDE SCHOOL

Bijlage 4 - Bezoekverslagen Brede Scholen

Passend onderwijs, passende huisvesting

Welke huisvesting past bij de Brede School?

Vragenlijst onderzoek ABC De Brink

ingevuld door: contactpersonen MFA/Brede Scholen (Henry Koopman)

- Uit welke organisaties bestaat uw Brede School?*
 - Onderwijs ja, twee scholen, 1.100 kinderen.
 - Welzijn ja, Versa (drie jongerenwerkers). De Kamers (zit in ander gebouw).
 - Kinderopvang ja.
 - BSO vier groepen.
 - Peuterspeelzaal ja, twee groepen.
 - Zorg/onderwijs REC 2 school (tot 1 januari 2011).
- Heeft uw Brede School een gemeenschappelijke visie?*

Nee, wel een samenwerkingsvisie. Zie bijlage.
- Wat is de doelstelling/zijn de doelstellingen van uw Brede School?*

Zie bijlage
- Hoe bent u gehuisvest?*
 - Aantal gebouwen: drie verbonden met twee loopbruggen
 - m²? (4al 42 leslokalen)
 - Ligging: naast natuurboerderij in Vathorst.
 - Uitstraling: groots, log, nieuw
 - Ruimten: lokalen, drie gymzalen, vier BSO, KO, twee speellokalen, per vier lokalen een clusterruimte op de gang, aparte pleinen, café, theatteruimte, computerklas, technieklokaal, kantoorruimtes
 - Gezamenlijk gebruik ruimten: ja, gym, theater, computer- en technieklokaal, kantoorruimtes
 - Entrees: per school meerdere.
 - Buitenruimte: apart per organisatie.
- Draagt de huisvesting in uw optiek bij aan het bereiken van de doelstelling(en) van uw Brede School?*

Nee. Ieder zit nog op z'n eigen eiland. Je hoeft elkaar niet tegen te komen.
- In hoeverre maakt de huisvesting het makkelijker om dagarrangementen aan te bieden?*

Er zijn wel verschillende soorten ruimtes. Bij visie en goed overleg kan er best iets gebeuren.
- Sluit de uitstraling van de huisvesting aan bij de identiteit van uw Brede School en de verschillende organisaties?*

Ja.
- In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) communicatie?*

Niet.
- In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) samenwerking? Zijn er heldere afspraken over het gebruik van ruimten?*

Wel afspraken over ruimtes, alleen het beheer is slecht geregeld.
- Wat is de belangrijkste succesfactor voor het Brede Schoolconcept?*

Inspirerend leiderschap.

De Brink, Amersfoort

Situatie: verschillende organisaties in één gebouwen; concept komt niet optimaal tot bloei

*Gesproken met: Henry Koopman, ABC Brede Schoolcoördinator,
(voormalig, tot maart 2011) directeur basisschool Het Zwaluwnest)*

Uitgangssituatie

In de periode 2000 tot 2012 is/wordt de Nieuwbouwwijk Vathorst gerealiseerd. In deze wijk zijn/zullen circa 30.000 mensen (gaan) wonen. De voorzieningen voor onderwijs, opvang, sport, kunst, cultuur, zorg en welzijn worden in Vathorst zijn/worden in vijf clusters ondergebracht. Eén van die clusters is De Brink.

Het cluster De Brink is vanaf het schooljaar 2003-2004 in gebruik. In De Brink zijn de volgende organisaties gehuisvest:

- Gereformeerde basisschool Het Zwaluwnest.
- Rooms Katholieke basisschool De Marke.
- Tiener- en jongerenwerk Versa.
- Sportzalen en horeca beheer SRO.
- Stichting Kinderopvang Amersfoort, KDV / VSO / TSO / BSO.
- Stichting Welzijn Amersfoort, Peuterspeelzalen.
- Stichting Kinderopvang Nederland, BSO.
- Stichting KOALAH, BSO.

Binnen het ABC cluster heeft De Brink het Wijkprofiel.

Samenwerking

De Brink is gerealiseerd voordat de woningen werden opgeleverd. De organisaties zijn “vanaf de tekentafel” bij elkaar gezet in het gebouw, maar een onderliggende visie ontbreekt. Inmiddels zijn ook enkele organisaties, onder meer basisscholen, weer verhuisd naar een ander onderkomen. Gedeeltelijk was dit al voorzien bij de ontwikkeling van De Brink. De wetenschap dat partijen gaan vertrekken, maakt het lastiger voor partijen om echt samen te gaan werken.

Gebouw

Het gebouw, waarin De Brink is gehuisvest, stimuleert en inspireert niet tot samenwerking.

De Brink is een groot, log en “nieuw” gebouw. Het gebouw bestaat uit drie verschillende onderdelen die door loopbruggen op de eerste verdieping met elkaar zijn verbonden. In het gebouw vindt weinig samenwerking en interactie tussen de gebruikers plaats. Het ontwerp stimuleert hier niet toe.

De scholen hebben ieder hun eigen plek, hebben hun eigen speellokaal en hun eigen BSO. Zelfs de overkoepelende kinderopvangorganisatie SKON heeft verschillende “vestigingen” in het gebouw. In het ontwerp is weinig creativiteit gebracht. Het zijn lange gangen met lokalen en er is weinig daglicht in centrale halen. Er worden veel organisaties gehuisvest in het gebouw, maar er is in het ontwerp weinig tot niets gedaan om tot een kleinschaliger niveau te komen. Aardig is wel de aparte ingangen voor kleuterklassen en de lokalen die kleiner zijn gemaakt om gangen breder te kunnen maken.

Het gebouw heeft meer dan voldoende ruimte. Dit geeft partijen geen stimulans om ruimte te gaan delen, intensiever samen te gaan werken of te zoeken naar creatieve oplossingen. Integendeel.

Basisschool De Marke is vanaf dit schooljaar volledig gehuisvest in De Brink. Groep 1 t/m 5 zit in één gebouwdeel en groep 6 t/m 8 zit in een ander gebouwdeel. Zowel de directeur als de leraren geven aan deze rust heerlijk te vinden. Dus zelfs binnen één school ontstaat er al een soort onderscheid door de manier waarop het gebouw ontworpen is!

Inspirerend leiderschap

De verschillende personen geven aan dat partijen prima met elkaar kunnen samenwerken en dat ook doen waar nodig. Als belangrijke oorzaak voor het ontbreken van een heldere gemeenschappelijke visie en een intensieve samenwerking wordt het ontbreken van inspirerend leiderschap gegeven.

Beheer

In het verlengde van het ontbreken van inspirerend leiderschap als belangrijke voorwaarde voor een goede samenwerking, wordt genoemd het contract dat er met SRO is. SRO is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het gebouw. SRO vult deze opdracht op een "rationele" manier in. Er wordt geen invulling gegeven aan de rol van een gastheer/-vrouw en iedere vorm van creativiteit in samen delen en gebruiken van ruimten ontbreekt.

Passend onderwijs, passende huisvesting

Welke huisvesting past bij de Brede School?

Vragenlijst onderzoek Kruiskamp-De Koppel
ingevuld door: Gertrude Abbing

1. *Uit welke organisaties bestaat uw Brede School?*

- Onderwijs ja, drie scholen.
- Welzijn kinderwerk, volwassenenwerk, opbouwwerk.
- Kinderopvang BSO.
- Peuterspeelzaal twee peuterspeelzalen.
- Zorg GGD, wijkverpleging.
- Cultuur Scholen in de Kunst.
- Sport SRO
- Overheid niet van toepassing

2. *Heeft uw Brede School een gemeenschappelijke visie?*

De partners van ABC Kruiskamp-Koppel streven naar het tegengaan van segregatie in de wijk, zowel qua etniciteit, economische status als kansrijk/kansarm. Zij willen dit realiseren door het organiseren van zoveel mogelijk ontmoetingen tussen de verschillende wijkbewoners.

De gemeenschappelijke uitgangspunten voor samenwerking in ABC Kruiskamp-Koppel zijn:

- Continuïteit in de samenwerking tussen de kernpartners, met betrokkenheid naar elkaar toe, respect voor elkaars core-business (wat soms andere belangen met zich meebrengt) en ruimte om (beargumenteert) niet deel te nemen aan activiteiten.
- Kennis van en inzicht in elkaars organisaties en activiteiten ter versteviging van de samenwerking.
- Samenwerking ten behoeve van de kinderen in de wijk.
- Streven naar ontmoeting van verschillende culturen.
- Samenwerken aan een veilige, schone wijk, waar kinderen vrij kunnen spelen.
- Organisatie van naschoolse activiteiten, met als doelen ontmoeting, ontspanning en culturele ontwikkeling c.q. sport en beweging.
- Het creëren van een doorgaande lijn voor 2- tot 6-jarigen, die onder meer vorm krijgt door een informatieoverdracht naar het basisonderwijs (gebruik van de Amersfoortse peuterobservatielijst POOA), een afgestemde programmatische aanpak, en uitwisseling van de oudste peuters en de jongste kleuters.
- Aanbod van ouderinformatieavonden rondom thema's.

3. *Wat is de doelstelling/zijn de doelstellingen van uw Brede School?*

Het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk, ondermeer door het creëren van ontmoetingen tussen kinderen en ouders.

4. *Hoe bent u gehuisvest?*

- Aantal gebouwen: iedere organisatie in eigen gebouw
- Ligging: Vogelaarwijk
- Gezamenlijk gebruik ruimten: ja

5. *Draagt de huisvesting in uw optiek bij aan het bereiken van de doelstelling(en) van uw Brede School? Op welke manier wel/niet? Kunt u een praktijkvoorbeeld noemen?*

Ik ben blij dat mijn Brede School niet in een gebouw zit; ik merk dat een gebouw vaak als "excuus" wordt gebruikt: we hebben één gebouw, dus we zijn een Brede School, maar het gaat om de samenwerking en de huisvesting is daarbij van ondergeschikt belang.

6. *In hoeverre maakt de huisvesting het makkelijker om dagarrangementen aan te bieden?*

Er maken maar weinig kinderen uit de wijk gebruik van de BSO; er lijkt dus minder behoefte te zijn aan dagarrangementen.

7. *Sluit de uitstraling van de huisvesting aan bij de identiteit van uw Brede School en de verschillende organisaties?*
Ja.
8. *In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) communicatie?*
Het niet onder een dak gevestigd zijn, belemmert de onderlinge communicatie niet. Schooldirecteuren weten elkaar te vinden, idem andere instellingen.
9. *In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) samenwerking? Zijn er heldere afspraken over het gebruik van ruimten?*
Zie hierboven. De instellingen maken gebruik van elkaars ruimten (gymzalen, ruimtes speeltuin, ruimtes voor themabijeenkomsten ouders, et cetera).
10. *Wat is de belangrijkste succesfactor voor het Brede Schoolconcept?*
Enthousiaste directeuren in combinatie met een coördinator.

Kruiskamp-De Koppel, Amersfoort

Situatie: verschillende organisaties in verschillende gebouwen; concept komt optimaal tot bloei

Gesproken met: Gertrude Abbring, Brede Schoolcoördinator, 6 uur/week

Uitgangssituatie

Ten noorden van de binnenstad van Amersfoort liggen de wijken Kruiskamp en De Koppel.

De Koppel is de eerste naoorlogse buurt van Amersfoort. De wijk heeft een aantal bijzondere kwaliteiten. Ze is kleinschalig en heeft een mix van verschillende woonmilieus, van galerijflats tot montagewoningen in het karakteristieke vroeg-naoorlogse buurtje Jericho/Jeruzalem. In de wijk wonen ruim 2.000 mensen. De buurt vormt letterlijk een schakel tussen de oude en de nieuwe stad. Aan de noordzijde liggen de grote uitbreidingen van de jaren zeventig en tachtig (Schothorst, Kattenbroek en Nieuwland).

Kruiskamp wordt door de spoorlijn Amersfoort-Zwolle/Apeldoorn gescheiden van De Koppel en grenst aan de zuidzijde aan het historische centrum. Kruiskamp wordt grotendeels gedomineerd door relatief goedkope portiekflats. Van de huurwoningen is het merendeel in het goedkope segment, waarbij iets meer dan de helft (56 %) flats zijn.

In 2007 is Kruiskamp is geselecteerd door het ministerie van VROM als onderdeel van de lijst met 40 wijken. De hoofddoelstelling van het Wijkactieplan Kruiskamp is om een vitale wijk te ontwikkelen, waar bewoners actief zijn en prettig (samen)leven.

Onderverdeeld naar thema's omvat dit:

- **Onderwijs:** de realisatie van een ABC-school en het tegengaan van vroegtijdig schoolverlaten.
- **Werken:** het creëren van nieuwe werkgelegenheid en het terugdringen van de werkloosheid in de wijk
- **Samenleven:** de realisatie van een nieuw wijkcentrum en het bevorderen van de sociale samenhang, zorgen dat er meer mensen mee (kunnen) doen.
- **Leefbaarheid en Veiligheid:** een veilige, schone en goed onderhouden woonomgeving realiseren

Binnen het ABC cluster heeft Kruiskamp-De Koppel het Kansenprofiel.

Het Brede School concept binnen deze wijken bestaat uit verschillende organisaties die ieder in hun eigen gebouw gehuisvest zijn.

Verbinding

Essentieel wordt de verbinding tussen de mensen in de wijk genoemd. Het stimuleren en creëren van ontmoetingen wordt centraal gesteld. De organisaties die hierbij betrokken worden zijn organisaties op het gebied van Onderwijs, Welzijn en Zorg. Door in verschillende gebouwen gehuisvest te zijn, raken organisatie niet naar binnen gekeerd en worden de organisaties onderdeel van de wijk. In deze wijk zijn de organisaties ieder in hun eigen gebouw gehuisvest. Dit stimuleert de ontmoetingen en de betrokkenheid met de wijk.

Samenwerking

Organisaties werken op diverse vlakken met elkaar samen. De Brede Schoolcoördinator geeft hier sturing aan. Er is een stuurgroep die eenmaal per zes weken bijeen komt. Daaronder functioneren momenteel drie werkgroepen met vertegenwoordigers uit de verschillende organisaties. Dit betreft de werkgroepen ouders, naschoolse activiteiten en doorgaande lijn.

Buitenruimte

De buitenruimte is onlosmakelijk verbonden met het gebouw, vooral waar het speelruimte voor kinderen van de scholen en van de dagopvang betreft. Het is een wezenlijke keuze of gebruik gemaakt wordt van één buitenruimte of dat verschillende organisaties hun eigen buitenruimte hebben. Binnen Kruiskamp-De Koppel wordt zoveel mogelijk getracht gezamenlijke buitenruimten te hebben.

Gebouw

Door de Brede Schoolcoördinator van Kruiskamp-De Koppel wordt het hebben van één gezamenlijk gebouw zeker niet als randvoorwaardelijk gezien voor het al dan niet slagen van het Brede Schoolconcept. Wel kan het omgekeerde gelden: als een gebouw niet aansluit bij de visie, dan kan het gebouw deze visie teniet doen.

Als kanttekening/nadeel van het delen van één gebouw door verschillende organisaties wordt genoemd de afspraken over beheer en onderhoud: wie is waarvoor verantwoordelijk. Het is essentieel om hier, aan de voorkant, heel heldere afspraken over te maken. Anders is/voelt niemand zich verantwoordelijk!

Het voordeel van het delen van één gebouw is dat mogelijkerwijs minder snel wordt besloten om bepaalde organisaties geen deel meer te laten uitmaken van het concept. In de wijk Kruiskamp-De Koppel zal de bibliotheek gaan verdwijnen uit de wijk. Wanneer de bibliotheek in één gebouw gehuisvest was geweest met andere organisaties, was dit mogelijk niet gebeurd.

Beheer

Het is essentieel om het beheer van de gebouwen die deel uitmaken van het Brede Schoolconcept te laten uitvoeren door partijen die feeling hebben met het concept. In Amersfoort is SRO een grote partij die in veel gevallen verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van multifunctionele accommodaties. Door de rationele en commerciële benadering van SRO wordt in veel gevallen het Brede Schoolconcept niet ondersteund en zelfs tegengewerkt.

Inspirerend leiderschap

Het al dan niet slagen van het Brede Schoolconcept ligt bij de Brede Schoolcoördinator in combinatie met bevologenheid en betrokkenheid bij directeurs van de verschillende organisaties. Dit is randvoorwaardelijk voor het succes.

Passend onderwijs, passende huisvesting

Welke huisvesting past bij de Brede School?

Vragenlijst onderzoek Schothorst

ingevuld door: Nardy Ragas en Henry Koopman

1. *Uit welke organisaties bestaat uw Brede School?*

In het samenwerkingsverband van Schothorst-Zuid werken drie basisscholen samen. De Wegwijzer, De Zevensprong en De Tafelronde. Daarnaast wordt er samengewerkt met SKA en SKON. SKA heeft peuterspeelzalen en BSO's. Deze zijn gevestigd in twee van de drie basisscholen. Zie hieronder. Daarnaast werken we samen met het wijkcentrum waar zich ook een BSO bevindt.

In het gebouw van Basisschool De Wegwijzer zijn ook onderstaande peuterspeelzalen gevestigd.

Peuterspeelzaal Duimelot (Voor- en Vroegschoolse Educatie) vindt u in Schothorst-Zuid. De speelzaal is omringd door diverse basisscholen en is goed bereikbaar vanaf de rondweg en de uitvalswegen van Amersfoort-Noord. Aan beide kanten van de peuterspeelzaal kunt u gemakkelijk uw auto kwijt. Duimelot is in hetzelfde gebouw als peuterspeelzaal de Pruttelhoek gevestigd. De peuters van beide peuterspeelzalen spelen gezellig samen op de speelplaats en ondernemen ook veel leuke uitjes samen. Onze speelzaal is ruim opgezet en heeft een huiselijke sfeer. Vanaf boven schijnt het licht heerlijk naar binnen. Het grote grasveld naast Duimelot is een perfecte plek om 's middags een wandelingetje te maken of met de bal te spelen. (Bron: www.ska.nl)

In het gebouw van Basisschool de Zevensprong zijn daarnaast ook drie Leonardoklassen en BSO De Club van Zeven.

Met ingang van 1 maart 2010 zijn er drie Leonardoklassen van regio Eemland van start gegaan op De Zevensprong. In alle drie groepen zaten zestien leerlingen die gediagnosticeerd hoogbegaafd zijn. De school werkt veel samen met de Leonardogroepen. We leren van en met elkaar tijdens verschillende activiteiten. Leonardo Eemland is een initiatief van Stichting Meerkring. (Bron: www.obsdezevensprong.nl)

BSO De Club van Zeven vindt u in de wijk Schothorst, vlakbij het winkelcentrum op het Stastokerf. De Club van Zeven heeft een aantal gezellige, eigen ruimtes in het bijgebouw van basisschool De Zevensprong: 'Club 3' en 'Lounge 4'. We mogen ook gebruik maken van het speellokaal en de computerruimte. We vangen kinderen op van de basisscholen de Zevensprong, Leonardo Eemland, de Tafelronde locatie Koning Karel, de Wegwijzer en de Regenboog. De kinderen worden lopend of met de bakfiets opgehaald. (Bron: www.ska.nl)

In het gebouw van Basisschool De Tafelronde zijn verder geen andere accommodaties onder gebracht.

In wijkcentrum De Trefhorst vinden veel activiteiten plaats maar daar bevindt zich ook BSO De Blauwe Kameel.

Wijkcentra, jongerencentra, peuterspeelzalen en speeltuinen zijn dé ontmoetingsplekken voor jong en oud, en alles daar tussenin! De accommodaties van SWA zijn voor wijkbewoners (bijna altijd) gratis te gebruiken. Ze zijn in eerste instantie bedoeld voor bewoners in de directe buurt of wijk. De centra beschikken over veel verschillende ruimtes: van grote zaal tot kleine spreekkamer, van creativiteitsruimte en sportzaal tot vergaderruimte. Het wijkcentrum is er voor u. Of u nu 's morgens wilt binnenlopen voor een kopje koffie of 's avonds wilt vergaderen met uw bewonersgroep: de beheerder van het wijkcentrum ontvangt u graag. U kunt zelf activiteiten organiseren of gewoon lekker meedoen. Er zijn onder meer kinderclubs, zangkoren, bridgeclubs, muziekcursussen. (bron: www.welzijnamersfoort.nl)

De Blauwe Kameel biedt buitenschoolse opvang aan kinderen van 4 tot en met 12 jaar op twee locaties - elk met een eigen sfeer. Locatie Bruispad is een mooi oud gebouw in wijkcentrum De Trefhorst. Onze dependance op basisschool De Wingerd is een kleine en knusse bso. Op woensdag en vrijdag doen we met de twee groepen samen leuke activiteiten. (bron: www.skon.nl)

2. *Heeft uw Brede School een gemeenschappelijke visie?*
Zie bijlage visiedocument.
3. *Wat is de doelstelling/zijn de doelstellingen van uw Brede School?*
Zie bijlage visiedocument
4. *Hoe bent u gehuisvest?*
Zie onder vraag 1.
5. *Draagt de huisvesting in uw optiek bij aan het bereiken van de doelstelling(en) van uw Brede School? Op welke manier wel/niet? Kunt u een praktijkvoorbeeld noemen?*
Nee. Iedere organisatie zit in zijn eigen gebouw. Er is geen intrinsieke motivatie vanuit de organisatie om samen te werken.
6. *In hoeverre maakt de huisvesting het makkelijker om dagarrangementen aan te bieden?*
Het feit dat organisaties in verschillende gebouwen gehuisvest zijn, maakt samenwerking niet natuurlijker. Vanwege het ontbreken van intrinsieke motivatie is huisvesting in dit geval wel degelijk een belemmering.
7. *Sluit de uitstraling van de huisvesting aan bij de identiteit van uw Brede School en de verschillende organisaties?*
Het Brede Schoolconcept komt niet van de grond. Iedere organisatie heeft zijn eigen gebouw, en daarmee zijn eigen identiteit.
8. *In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) communicatie?*
Het niet in één gebouw zitten maakt de samenwerking lastig tussen organisaties.
9. *In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) samenwerking? Zijn er heldere afspraken over het gebruik van ruimten?*
De huisvesting maakt samenwerking nog lastiger.
10. *Wat is de belangrijkste succesfactor voor het Brede Schoolconcept?*
Intrinsieke motivatie bij betrokkenen om het concept te omarmen.

Schothorst Zuid, Amersfoort

Situatie: verschillende organisaties in verschillende gebouwen; concept komt niet tot bloei

*Gesproken met: Nardy Ragas, bouwcoördinator De Tafelronde (één van de basisscholen)
Henry Koopman, ABC coördinator*

Uitgangssituatie

In de wijk Schothorst Zuid in Amersfoort wordt getracht om te komen tot samenwerking tussen verschillende organisaties:

- Drie basisscholen.
- Peuterspeelzaal.
- KDV en BSO.
- Wijkcentrum.

Alle organisaties zijn gehuisvest in verschillende gebouwen. Het lukt niet om het Brede schoolconcept van de grond te krijgen. De scholen hebben te maken met teruglopende leerlingaantallen en zijn al druk genoeg met hun eigen organisatie draaiende te houden.

Binnen het ABC cluster heeft Schothorst Zuid het Wijkprofiel.

Samenwerking

Als belangrijkste oorzaak voor het niet van de grond komen van het Brede Schoolconcept wordt het gebrek van intrinsieke motivatie bij de verschillende organisaties om te komen tot samenwerking genoemd. Voor het komen tot een samenwerking moet er een innerlijke drive zijn bij de betrokken personen, zij moeten geloven in de samenwerking en de meerwaarde ervan zien.

Teruglopende leerlingenaantallen

Als oorzaak voor ontbreken van samenwerking noemen organisaties de teruglopende leerlingenaantallen. Dit noodzaakt organisaties om met hun eigen organisatie bezig te zijn. Dit lijkt echter meer een excuus dan een verklaring. De omgekeerde redenering is mogelijk minstens zo valide: door samenwerking kom je sterker te staan en lukt het om de leerlingenaantallen weer op te laten lopen.

Gebouw

Verschiedende gebouwen zorgen voor afstand tussen organisaties. Het feit dat de verschillende organisaties allemaal in hun eigen gebouw gehuisvest zijn, maakt de afstand tot elkaar nog groter. Letterlijk. Hierdoor komen mensen elkaar niet als vanzelf tegen en wordt niet een automatische meerwaarde van elkaar gezien.

Brede Schoolcoördinator

Er was enige tijd een Brede Schoolcoördinator. Door ziekte is deze uitgevallen. Dit zorgt ervoor dat partijen nog meer op zichzelf zijn aangewezen en de verbinding tussen partijen ontbreekt.

Passend onderwijs, passende huisvesting

Welke huisvesting past bij de Brede School?

Vragenlijst onderzoek 't Spectrum
ingevuld door: Ad Goenee

1. *Uit welke organisaties bestaat uw Brede School?*
 - Basisschool 't Spectrum.
 - Maatschappelijk werk.
 - Buitenschoolse opvang.
 - Peuterspeelzaal.
 - Cursussen voor ouders
2. *Heeft uw Brede School een gemeenschappelijke visie?*
Ja.
3. *Wat is de doelstelling/zijn de doelstellingen van uw Brede School?*
Zie bijlage.
4. *Hoe bent u gehuisvest?*
Eén gebouw, met scheiding tussen individuele en multifunctionele ruimten.
5. *Draagt de huisvesting in uw optiek bij aan het bereiken van de doelstelling(en) van uw Brede School?*
Ja, multifunctionele ruimten stimuleren samenwerking.
6. *In hoeverre maakt de huisvesting het makkelijker om dagarrangementen aan te bieden?*
Veel gemakkelijker en natuurlijker.
7. *Sluit de uitstraling van de huisvesting aan bij de identiteit van uw Brede School en de verschillende organisaties?*
Ja.
8. *In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) communicatie?*
Sterk.
9. *In hoeverre bevordert de huisvesting de (onderlinge) samenwerking? Zijn er heldere afspraken over het gebruik van ruimten?*
Goede onderlinge samenwerking en heldere afspraken over beheer.
10. *Wat is de belangrijkste succesfactor voor het Brede Schoolconcept?*
De mensen!

't Spectrum, Amersfoort

Situatie: verschillende organisaties in één gebouwen; concept komt optimaal tot bloei

Gesproken met: Ad Goenee, directeur basisschool 't Spectrum

Uitgangssituatie

In 2004 is het gebouw het Scala geopend in de wijk Randebroek-Schuilenburg.

In het Scala werken de volgende partners samen:

- Basisschool 't Spectrum.
- Stichting Kinderopvang Amersfoort.
- Stichting Welzijn Amersfoort.
- Amant Ouder Kind Zorg.
- Amant Maatschappelijk Werk.
- GGD Jeugdgezondheidszorg.

Er zijn drie kernpartners, het openbaar onderwijs, SKON en SWA. Deze kernpartners hebben zitting in de stuurgroep die het brede school programma bespreekt. De stuurgroep komt eens per 6 weken samen.

Bijzonder aan deze brede school is dat slechts één basisschool onderdeel uitmaakt van deze brede school. De basisschool heeft 250 leerlingen, die 19 verschillende nationaliteiten vertegenwoordigen. Schuilenburg is qua inkomensniveau de armste wijk van Amersfoort. Een essentieel onderdeel van de school is naast onderwijs dan ook opvoeden. Dit vraagt om heel specifieke competenties van docenten.

Binnen het ABC cluster heeft 't Spectrum het Kansenprofiel.

Samenwerking

Ad Goenee is inmiddels drie jaar directeur bij 't Spectrum en vanuit de basisschool lukt het hem om het Brede Schoolconcept "op de rit" te krijgen. Zelf geeft die aan nu "op de helft" te zijn qua mate waarin partners met elkaar samenwerken.

Als belangrijke voorwaarde voor het laten slagen van de samenwerking noemt hij de laagdrempeligheid van de samenwerking. Het moet voor partijen eenvoudig zijn om bij elkaar binnen te stappen en samen iets te ondernemen. Het hebben van één gebouw draagt hieraan bij.

Externe coördinator

Geruime tijd heeft het Scala gewerkt met een Brede Schoolcoördinator van "buitenaf" (ingehuurd). De conclusie was dat de betrokkenheid en bevoegenheid ontbrak en dat een opgelegde samenwerking tussen partijen niet werkt. De wil om samen te werken moet bij de partijen zelf zitten.

Mensen bepalen het succes

Als belangrijkste succesfactor voor het al dan niet slagen van het brede school concept worden de mensen genoemd. Geloven de mensen in de meerwaarde van de samenwerking van de verschillende organisaties? Als dat geloof er is, en er is de drive om de samenwerking tot een succes te maken, komt de samenwerking er ook!

Bezuinigingen

De economische situatie maakt dat er fors bezuinigd wordt. Ook in Amersfoort. En ook op onderwijs. Een beheerder Brede School en een gastvrouw Brede School zijn gekort in hun uren. Doelstelling is dat deze uren worden afgebouwd naar "0". Dit maakt het nog belangrijker dat eigen mensen schouders onder de samenwerking zetten, maar maakt samenwerking ook lastiger.

"Directeur Brede School"

Ad Goenee trekt nu "de kar" vanuit zijn functie als directeur van de basisschool. Een onafhankelijke directeur Brede School zou helpen in het stimuleren van partijen om tot elkaar te komen.